

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XII

Reus Diumenge 1 de Agost de 1897

Núm. 3330

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. 100
provincias trimestre. 300
Estranger y Ultramar 500
Anuals, a preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals librerías d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografía Mallofré, carrer Junquera, 6.
No's retornan los originals encara que no's publiquin.

Farmacia Serra

Arrabal Santa Anna, número 80,

La que paga més contribució de la provincia

ÚNICA FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

prop á la plassa de Catalunya

Malalts dels ulls

Lo DOCTOR BIADA, oculista del Hospital del S. C. de Barcelona, reb en consulta en Reus, fonda de Londres, tots los *diumenges* y *dilluns*.

SECCIÓ DOCTRINAL

La joventut catalana

IGNASI IGLESIAS

á propòsit del seu drama «Fructidor»

Si'l Teatre catalá, posat sobre las taulas atravessa una decadencia espantosa, si no hi veyem més que obras insustancials y desvergonyidas que per vergonya no hauriam d'anomenar catalanas, lo Teatre catalá individual, lo que bull en els cervells dels moderns autors, que per desgracia potser trigarán á veure sobre las taulas, es un teatre nou, vigorós y digne d'un poble modern empapat de las més novas corrents literarias de nostre temps. Al costat del teatre que's representa d'en Ferrer y Codina, d'en Godó, d'en Reig y Fiol, Colomer, Pons y altres plagas de la dramaturgia va desenrotllantse'l Teatre verament artistic y robust d'en Guimerá, Iglesias, Massó, Maragall y d'altres que ni siquieras coneix de nom aqueix public mal educat en nostres colisseus, quin mal han empitjorat atenent á son negoci els periódichs dedicats á propagar els vulgarismes de nostra escena.

En Guimerá, que era l'únic que per sa significació s'obria pas entre aqueixa cáfila de desarregladors d'obras estrangeras, al últim s'ha vist obligat á acudir á altres escenas en busca d'amparo per sas hermosas creacions, y'ls demés que com l'Iglesias no tenen la significació d'en Guimerá, permaneixen encare hontens del aplauso del públich inteligent que no ha pogut escoltar y veure desenrotllarse á la vida ficticia de las taulas sas hermosas obras. Mes ells permaneixen treballant en silenci, esperansats en lo dia que una empresa digne y atent més á la gloriá del teatre catalá que al seu negoci particular, els hi obri sas portas y pugua presentar á la Europa moderna aqueixa nova etapa de nostra escena que avuy va formantse silenciosament en el cervell y el cor de nostra joventut. Si en *Pitarra* creá y doná vida y esplendor á nostre teatre antic, la moderna joventut se prepara á donar á llum nostra escena moderna, parella á las mellors dels pobles ilustrats.

L'Ignasi Iglesias, contra la costum establerta, ha publicat sens haverse representat encare, un de sos mellors dramas, titulat *Fructidor*. Aquest es un drama de la naturalesa, arrancat de la vida y junt ab la vida. Los personatjes son de las classes jornaleras, pero no dels estúpids que passen arrossegantse per la terra sense deixarhi cap rastre, sino dels que treballan, estiman y sofreixen, portant en sí un germen de nova vida que roca ab todas las convencions socials y de lo qual ne resulta el drama. No esplicaré l'argument de l'obra, perquè ayxó es lo de menos en mon treball: si vull fer constar que sa concepció es natural y vigorosa, sos personatjes plans de vida, forts para lluitar contra tot fins á arribar al crim passional, y desprenentse de sos

actes una moral y una tendencia sociológica superior als maleixos personatjes, l'home es l'instrument de la naturalesa y desenrotlla sas lleys sens donarsen compte á pesar dels obstacles: heus aquí lo fondo del drama *Fructidor*. Ayxó pot ser te quelcom del determinisme d'en Zola, pero es mes humá y mes digne en sa finalitat. El determinisme d'en Zola es mes brutal, va cap á la bestia; el de l'Iglesias mes humá, va cap á l'home superior.

L'Iglesias ha donat en aquest drama una nova mostra de son talent que ja teniam molt rehonegut. Es un treballador incansable y sempre esperansat. Com els personatjes de sos dramas, precindeix dels obstacles que li oposa la societat... no mes es que viu en la realitat y no arriba al crim per atropellarlos. Se diria que viu sol; treballa constantment y sempre ab creixent ilusió. El cercle de sa aspiració es tan gran com lo mon, com l'univers, no te límit. Potser que no pugua arribar en lloch per causa dels maleixos obstacles, pero no hi fa rés, ell te conciencia absoluta de sa obra, y sab que en ella abarca'l cercle de todas las aspiracions humanes. Per ell es un el mon de las convencions y un altre'l mon de las ideas y dels sentiments humans, y ell viu en el segon, no preocupantse del primer peyra res.

Un rasgo que pintarà son caràcter. Un dia se presentá al director del Teatre de Novetats ab un de sos dramas. El director, després d'haverlo llegit li digué: Bé sí, aixó ja va bastant bé; vosté va cap si á n'en Guimerá.

—Com!— respongué l'Iglesias tot estranyat.— Jo cap á n'en Guimerá? Nol en Guimerá es el que vé cap á mí.

Tal es l'Iglesias. Pero ayxó, que's podria pendre com un rasgo de colossal immodestia y vanitat, es ingenuo y plé de bona fé. Y efectivament, en Guimerá es mes artista, es mes dramaturch, pero en quan á aspiracions que van ja realisantse, l'Iglesias es allá lluny... lluny, devant d'en Guimerá.

Reus, 31 Juliol 97.

JOSEPH ALADERN.

La parla catalana

Qu' hermosa es la llengua de nostra terra!... Qui no serà'l bon catalá que no exclamará eixas paraulas, al ohir una cansó catalana? Cansó sortida dels llabis d' una mare mentres fa dormir son filllet en lo bressol, amanyagant els llansolets ab sas tendres manetas, atent al escoltarla de sa mareta, ja sembla que vulgui cantarla, que aquella cansó que's va perdent silenciosament per l'espai y'l sentiment es queda al cor, ja li sembla que es de la seva terra, y son cant ja'l fa adormir.

Quina ditxa pels que som catalans!... *Es una lengua sucia imbecil* (diuhen els de Castella.) No'n fassin cas! nol. No saben que avuy l'enveja trepitja á la vergonya?... Mentres ells adelantan tot cantant la «Marche de Cádiz», y construhint *Plasas de Toros* etc., nosaltres entonarem las cansons populars y *Corrandes catalanas*.

Qui anirà per més bon camí... Respongui un inteligent á la meva pregunta. Pobre Catalunya! Qué t'has vist de Castella sino miserias y atropellaments?...

No están satisfets encara! Voldrian fer perdre nostra prenhada parla (que ja la maltrectan are) empodrir nostres catalans llabis ab

la fina llengua (per ells). Tirar á terra nostre Teatre Catalá, y embrutirlo ab lo *gènero chico*. Transformar nostra hermosa Pátria ab *Plasas de Toros*, y'ls catalans ser esclaus d'ells.

No permetem que passi aixó!... Oh! May!

No volém parlar en castellá! Hem nascut per ser catalans, y catalans volém morir; volém donar nostra sanch per Catalunya. Volém enrahonar nostra llengua; la llengua que'ns ensenyá nostra mare abressantnos en sa falda. Volém cantar com ens cantaren ellas; cantarem las cansons del inolvidable Clavé. Jamay castellá!

No volém *gènero chico*! Volém las obras d'en Soler, Feliu, Guimerá, etc. May ens arrencarán d'aquí! Ells ab *gènero petit*, jamay podrán ser grans.

No volém en nostre escut lleons. Volém las quatre barras de sanch; la barretina catalana en nostras testas y pronunciar nostres llabis el crit de «¡Visca Catalunya!»

No volém sacrificar las bestias en circo, com ells. (Quin adelanto (?) eh?) *Qui no te feyna al gat pentina*. Lluytém fins á morir, catalans!

No'ns deixém governar per estranys. Visca Catalunya! are y sempre, que es mostra mare, y sola ella volém.

PLACIT VIDAL Y ROSSICH.

La festa major

A D. Benito Vallespinosa, en agraliment

A qui de mos lectors no farà remembransa de goig l'anterior titul? aquí no l'recordará ab tota sa magnitud esplendent d'aureola d'alegria y d'amor, ab simpatic record de diada?

Lo separat de la Patria viu de recordansas, forja en sa fantasia mil somnis y visions dels millors dias de sa vida y's converteix en artista vehement, en adorador de un ideal de bellesa que no sap definir, pero que l'empresona á pensar y bategar sempre de cor per élla; á sentir esperansa per aquellas visions de fantasia, y fins anyorarlas ab noble sentiment religiós: Aqueix ideal no es cap argument de poema ni cap boceto de monument arquitectonich. Es visible no més als ulls de lo memoris; per aixó no podem contemplar sas formas y contorns, sa estructura de ritme delicat, y hem de contentarnos apuntant sos detalls plástichs projectats en lo mes intim del cor y del cervell. Un d'aquells detalls es la silueta de la festa major, la diada de preferencia en quiscun poble. Per aixó es l'espera ab deliri, se la veu arribar ab entussiasme, y's despedeix ab melodiosos ecos de dolsas notas. Cada vi a la celebra diferent y en totas te la mateixa medalla típica: Parlo de la «Festa major catalana», de la que se celebra en tots los confins de nostra Regió desde Amposta á Paigcerdá, desde Montblanch á Blanes, per tot arreu ahont alena l'esperit industriós de nostra terra, allí hont ni contratemps ni guerras poden arrancar de sos fills lo respecte y amor sagrat á Catalunya, ahont cada's-cu se sap de memoria los gloriosos fets de sos besavis; y hont jamay ha sigut patria de bescants ni traydors.

Per aixó la Festa major catalana es tant hermosa d'atractius, per aixó no necessita de pregons ni anunciatoras, y viu ab sàvia propia, repercutint en cada primavera com la bella flor del admetter en la solejada plans.

De bon mati la sentim despertar joganera al agut só de la poética gralls, l'instrument rescatat als

GUIA DEL PASSATJER

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS

De Reus a Barcelona

5'04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 1.°, 2.° y tercera.
 8'56 m. exprés, primera y segunda dimars, dijous y dissabtes, (per Vilanova).
 12'41 t. mercancias, segunda y tercera.
 1'57 t. correo (per Vilanova).

De Barcelona a Reus

5'25 m. (per Vilafranca).
 9'46 m. (per Vilanova).
 15'8 t. per id.
 7'39 t. exprés (dimars, dijous y dissabtes).

De Reus a Mora

9'33 m.—1'04 t.—3'40 t.—7'49 y 9'57 nit.

De Mora a Reus

4'21 m.—8'00 m.—12'08 t.—6'04 t.—7'36 m.

De Reus a Tarragona

8'30 m.—9'47 m.—2 t.—7'04 t.

De Tarragona a Reus

7'30 m.—12'25 t.—4'30 t.—8'20 n.

Biblioteca Regionalista

Llibreria Regional, carrer de Jesús, 31

SECCIÓ CATALANA

«Lo Catalanisme», per Valentí Almirall, 10 rals.
 «Quadros», per Emili Vilanova, 2 "
 «La Dida», per Joseph Feliu y Codina, 2 "
 «Cartas Andorranas», per Joseph Aladern, 2 "
 «Costums típicas», per id., 2 "
 «Alcover», monografía, per id., 2 "
 «Poesias», per Manel Marinello, 2 "
 «Oda a Barcelona», per Jascinto Verdagner, 2 "
 «Lo Pi de las tres blancas», per id., 2 "
 «L'Aglenya», per Ramon Masferrer, 2 "
 «Croquis Pirenencs», per J. Massó Torrents, 4 "
 «La Pada», per id., 2 "
 «Catalunya trilingüe», per J. Casas Carbó, 2 "
 «Anant pel mon», per Santiago Russinyol, 76 "
 «Les Cròniques catalanes», per Gabriel Turull, 42 "
 «Obres catalanes», per Joseph Ixart, 20 "
 «Poesias», de Joan Maragall, 8 "
 «Alades», per Emili Guanyabens, 8 "
 «Fructidor», drama, per Ignaci Iglesias, 8 "
 «Montalba», per Bosch de la Trinxeria, 12 "
 «Quan jo era noy», per A. de Riquer, 20 "

ADMINISTRACIÓ D' CORREUS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS

De Tarragona, 8'30 m.

De Reus a Lleyda

8'40 m.—5'23 t.

De Lleyda a Reus

5'50 m.—3'50 t.

De Reus a Vimbodí

1'28 t. cotxes de 2.° y 3.°

De Vimbodí a Reus

9'53 m. cotxes de 2.° y 3.°

De Tarragona a Valencia

9'30 m. y 11'30 n.

De Valencia a Tarragona

11' m. y 6'30 t.

De Barcelona (per Tarragona) 8'30 m.
 De id. directe 10'30 t.
 De id. id. 1'30 t.
 De id. ab la correspondencia extranjera (per Picamoixons y descendent de Lleyda) 7'30 t.
 De Madrid y Zaragoza 2'30 n.
 De Lleyda y Huesca 7'30 n.

NOTA: Los correos para Filipinas sortiran de Barcelona lo 7 y 21 de Novembre y 15 y 19 de Desembre del corrent any. Los de Cuba surten d'aquesta Administració lo 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinari.

Altra.—Deu tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropas de reforç a Cuba, portant també correo.

SORTIDAS

Per Barcelona a las 5'00 m.
 Per id. a las 2'00 t.
 Per Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens 5 m.
 Per id. id. id. (per idem) a las 2'00 t.
 Per Tarragona, directe a las 7'00 n.

Per Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrassa y saslíneas a las 8'00 m.

Per Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura a las 1'00 t.

Los pobles servits per peatons a las 9'00 m.

NOTA: A la correspondencia dirigida a Teruel, Andalucía y Extremadura, que s deposita en los bussons després de la sortida del correo de Madrid, se li donat sortida a las 7 de la nit per Tarragona.

«Música vella», per E. Doria y Bonaplata, 12 "
 «Figura y paisatge», per Narcís Oller, 12 "
 «Tascant per les Serres», per J. Pons y Masaven, 12 "
 «Especímens», per Enrich Ibsen, 8 "
 Obras dramáticas de la biblioteca del «Teatro Regional», a méyta de preu.
 «Cansons Catalanas», harmonizadas per Enrich Morera, han sortit:
 «Sant Ramón», 2 rals.
 «Plany», 2 "
 «El Maçoudia», per Brunet y Bellet, 4 "
SECCIÓ CASTELLANA
 «España tal cual es», per Valentí Almirall, 4 rals.
 «Patria y Región», per Salvador Golpe, 12 "
 «Un ensayo de Regionalismo», per Joan Mañé y Flaquer, 2 "

SECCIÓ GALLEGA

«Odas de Anacreonte», per Florenci Vaamonde, 5 rals.

Además están a la venda diferentes obras de celebrats literats catalans, castellans y extranjeros.

Classe	N.º Kilos Grams	Preu
Bons	3	120
Bedelles	5	180
Bans	17	300
Capats	3	170
Fontes	8	150

Las verdaderas aguas minerales

VICHY

del Estat francés son los manantiales

VICHY-HOPITAL (estómach)

VICHY-GRANDE-GRILLE (fetje)

VICHY-CELESTINS (vias urinarias)

Se ven en las principales farmacias y droguerías y en los dipósitos d' aigüas minerales. Pera evitar tota clase d' abusos y substitucions los consumidores deuen sempre demanar y exigir lo nom del manantial.

PURIFIQUE V

EL AIRE PAPEL DE ARMENIA

quemando PAPEL DE ARMENIA

El mejor de los DESINFECTANTES

En interés de los enfermos y personas que les cuidan, los médicos recomiendan purificar el aire quemando

PAPEL DE ARMENIA

Venda: Farmacias, Droguerías y Perfumerías con mayor éxito en BARCELONA